

MTT DA PEDAGOGIK JARAYONNI TASHKIL ETISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH

Abduqodirova Nazira Xoliqnazarovna
Jizzax Davlat Pedagogika Universiteti katta o`qituvchisi
Pedagogika psixologiya fakulteti
Pedagogik mahorat fani

Annotatsiya: Insonni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalash, xalqimizning azaliy orzusi boʻlib, ularni komillikka yetaklash yoʻllari, qonun-qoidalarini muttasil izlaganlar. Maqolada mamlakatimizda MTT ni yanada takomillashtirish va rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan islohotlar va chora-tadbirlarni takomillashtirish masalalari toʻgʻrisida soʻz yuritilgan.

Kalit soʻzlar: *tashkilot, yosh avlod, maktabgacha taʼlim tizimi, maʼnaviy salohiyat, takomillashtirish.*

ДАЛЬНЕЙШЕЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА В ДОО

Абдукодирова Назира Холикназаровна
старший преподаватель Джизакского государственного
педагогического университета
Факультет педагогической психологии
Педагогическое мастерство

Аннотация: Воспитать человека до совершенства во всех аспектах – вечная мечта нашего народа, и они постоянно искали пути и правила, ведущие к совершенству. В статье говорится о вопросах реформ и мерах по дальнейшему совершенствованию и развитию МТТ в нашей стране.

Ключевые слова: *организация, подрастающее поколение, система дошкольного образования, духовный потенциал, совершенствование.*

FURTHER IMPROVEMENT AND DEVELOPMENT OF THE ORGANIZATION OF THE PEDAGOGICAL PROCESS AT PEO

Abdukodirova Nazira Kholiknazarovna
Senior lecturer of Jizzakh State Pedagogical University

Annotation: Educating a person to perfection in all aspects is the eternal dream of our people, and they constantly searched for ways and rules to lead them to perfection. The article talks about the issues of reforms and measures for further improvement and development of MTT in our country.

Key words: *organization, young generation, preschool education system, spiritual potential, improvement.*

Bola tugʻilgan kundan boshlab, uni maktabga borgunigacha bʻlgan davrda har tomonlama yetuk barkamol qilib tarbiyalash qonuniyatlarini oʻrganish maktabgacha taʻlim pedagogikasining mavzuyidir. U maktabgacha taʻlim muassasalari va oilaning tarbiyaviy taʻsir koʻrsatishi birligini, maktabgacha taʻlim muassasasi va maktab ishidagi aloqadorlikni, bolalami maktabda oʻqishga tayyorlashni taʻminlab, maktabgacha tarbiya sharoitida tarbiya va taʻlim berish ishlarining vazifalarini, tamoyillarini, mazmunini, metodlarini, shakllarini va uni tashkil etishni ishlab chiqdi.

Bu fanning predmeti quyidagilarni oʻz ichiga oladi:

- maktabgacha yoshdagi bolalar taʻlim-tarbiyasi rivojlanishiga qoʻyiladigan davlat talablariga suyanan holda faoliyat yuritish;

maktabgacha taʻlim pedagogikasining taʻlim-tarbiya mazmunini takomillashtirish;

- taʻlim-tarbiya jarayonida qoʻllaniladigan metod va usullarni axborot texnologiyalari asosida tashkil qilish;

- bolalarni jismoniy, aqliy, ruhiy sogʻligini taʻminiashda oʻqituvchi-tarbiyachi mahorati.

Respublikamizda 2019 yil 8 maydagi PQ-4312-son “Oʻzbekiston Respublikasi maktabgacha taʻlim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish” kontseptsiyasini ishlab chiqildi. Kontsepsiya Oʻzbekiston Respublikasida maktabgacha taʻlimni rivojlantirishning maqsadlari, vazifalari, ustuvor yoʻnalishlari, oʻrta va uzoq muddatli istiqboldagi bosqichlarini belgilaydi hamda maktabgacha taʻlim sohasini

rivojlantirishga yo'naltirilgan dasturlar va kompleks chora-tadbirlarni ishlab chiqish uchun asos bo'ladi. [1]

Ushbu vazifalarni amalga oshirishda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yosh avlodning aqliy-intellektual, estetik, jismoniy, ma'naviy salohiyatini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni takomillashtirish alohida dolzarblik kasb etmoqda. Bu borada pedagog rahbar-jamiyatning yosh avlod ta'lim-tarbiyasiga qo'ygan ijtimoiy buyurtmasining asosiy ijrochisiga aylanishi muqarrar.

Bugungi kunda jahonda texnologiyalar va axborotlashtirish jarayonlarining rivojlanishi davrida maktabgacha ta'limni isloh qilish, komil insonni tarbiyalash, ularga zamonaviy ta'lim berish masalalari birinchi navbatda hal qilinishi kerak bo'lgan muammo hisoblanadi. Aynan, maktabgacha ta'limni isloh qilishda bolaning maktabga tayyorgarligi bilan belgilanuvchi ta'lim sifatini oshirish muhim va zaruriy bo'lib hisoblanadi.

MTT pedagog xodimlaridan keng bilimdonlik, puxta amaliy tayyorgarlik, yuksak pedagogik mahorat, kompetentlik va ijodkorlik talab etiladi. Maktabgacha ta'lim jarayonida insonparvarlik omilini ta'minlaydigan ustozlarning shaxsiy sifatlariga quyidagilar kiradi: talabchanlik, haqqoniylik, halollik, mehribonlik, xushmomalalik. Ushbu sifatlar pedagogning ta'lim-tarbiya oluvchilar uchun ahamiyatini belgilashi kerak. Zero, shaxsiy sifatlar o'qitish va tarbiyalash mahoratiga ta'sir ko'rsatadi.

Muhtaram Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoev o'zining "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz" kitobida: "O'z xalqiga fidoyi, biz boshlagan ishlarni davom ettirishga qodir bo'lgan, har tomonlama yetuk rahbar oldida dolzarb vazifa – kelgusi avlodni komil inson qilib tarbiyalash vazifasi turibdi"- degan fikrni e'tirof etadilar. Darhaqiqat, XXI asrda ijtimoiy - iqtisodiy munosabatlar rivojida inson aql zakovati va ma'naviyati asosiy muvofiqlashtiruvchi, rivojlantiruvchi omil va vosita ekanligi tobora namoyon bo'lmokda. SHuning uchun insonparvarlik bozor iqtisodiyoti asosida huquqiy, demokratik davlat, erkin fuqarolik jamiyati qurilishining bosh tamoyili sifatida maydonga chiqdi.

Maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim sifati – tarbiyachi va xodimlarning kasbiy

rivojlanishi tavsifi bo'lib, zamonaviy bosqichida iqtisodiy taraqqiyot talablariga mos kasbiy faoliyatni muvaffaqiyatli yurituvchi mutaxassis qobiliyati va ish faoliyati bilan belgilanishi e'tirof etiladi.

Hozirgi paytda maktabgacha ta'lim tizimida faoliyat yuritayotgan pedagoglar malakasini oshirishga quyidagicha yondashish tendentsiyalari kuzatilmoqda:

- ❖ sifatli o'quv jarayonini tashkil qilishda pedagog kompetentsiyasini rivojlantirish;
- ❖ ta'lim sifatini ta'minlashda zamonaviy yondashuvlarining asosiy negizi - turli xil boshqaruv, innovatsiya va axborot texnologiyalarini ta'limga joriy etishda pedagogning layoqatini oshirish;
- ❖ ta'lim-tarbiya sifatining mahsulati – natijani qo'lga kiritish va boshqalar.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'quv faoliyatining sifati o'quv jarayonini rejalashtirish, uni amalga oshirish, o'quv reja, dasturlarining mazmun mohiyati bilan yemas, balki tahsil oluvchilarning olgan bilimlari, malaka va ko'nikmalari, mustaqil ravishda olgan bilimlari bilan bog'liq ta'lim natijasi sifati bilan belgilanmoqda.

Maktabgacha tarbiya tashkilotlarida ta'lim va tarbiya sifati, uni baholash va sifat menejmentiga oid jahonda olib borilgan tadqiqotlar natijasida qator, jumladan, quyidagi ilmiy natijalar olingan: maktabgacha tarbiya tashkilotlarida ta'limiy va tarbiyaviy sifat nazoratining ichki baholash mexanizmlari ishlab chiqilgan (London universiteti qoshidagi "Layf Kouching", Ta'lim institutlari (Buyuk Britaniya); ta'lim sifati menejmenti tizimini sertifikatlash va sifatni kafolatlash usullari tavsiflangan (Bavariya akkreditatsiyalash, sertifikatlash va sifatni kafolatlash instituti, Germaniya) va boshqalar.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim va tarbiya sifati, uni baholash, ilmiy-nazariy asoslash, kvalimetriyaga murojaat etish, sifatning yalpi menejmentini qo'llash uzluksiz ta'lim tizimini takomillashtirishning muhim shartlaridan biridir. Bunda kvalimetrik tahlil muhim ahamiyat kasb etadi.

Kvalimetriya – diagnostik metodlarni aniqlash, sifatni miqdoriy baholashning nazariy asoslarini yaratish bilan bog'liq ilmiy va amaliy faoliyat sohasi. Kvalimetriya kvalitologiya (sifat haqidagi fan)ning tarkibiy qismidir.

Xulosa qilib aytganda, bugungi kunda davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim

tashkilotlarida ta'lim va tarbiya sifatini takomillashtirish muammosini alohida tadqiqot predmeti sifatida o'rganish ehtiyoji sezilmoqda. Muammoning yechimini topish uchun:

- ❖ davlat va nodavlat maktabgacha tarbiya tashkilotlari xodimlarining malakasini oshirishda «tarbiya kvalimetriyasi» va «ta'lim kvalimetriyasi» tushunchalarini ilmiy jihatdan tavsiflash;
- ❖ davlat va nodavlat maktabgacha tarbiya tashkilotlari boshqarishning metodologik va nazariy asoslarini sifatli menejment nuqtai nazaridan tadqiq qilish;
- ❖ davlat va nodavlat maktabgacha tarbiya tashkilotlariga qo'yiladigan davlat talablarini tabaqalashtirilgan yondashuv asosida takomillashtirish;
- ❖ davlat va nodavlat maktabgacha tarbiya tashkilotlari xodimlarining malaka oshirishdan keyingi faoliyati samaradorligi monitoringini joriy etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish lozim.

Davlat va nodavlat maktabgacha tarbiya tashkilotlari xodimlarining faoliyatini kvalimetriya asosida baholash, kasbiy faoliyat natijasi, tarbiyalanuvchilarning intellektual darajasi va shaxsiy rivojlanishi mezonlariga asoslangan holda takomillashtirishga qaratish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori, 2019., 13 may, PQ 4312 son.
2. Mirziyoev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob halqimiz bilan birga qo'ramiz. –Toshkent:O'zbekiston, 2017.-488 bet.
3. Abu Nasr Farobiy. Fozil odamlar shahri. –Toshkent: O'qituvchi, 1998.-43-bet.